

Alle neuzen dezelfde kant op

JOOST BOUWMEESTER

Ook zo zat van al dat individualisme? 'Mag ik effe voor', in plaats van 'gaat u voor'. Me, myself and I is overgewaaid uit de States. Garanties voor succes, maar met een vleugje eenzaamheid. Wie hunkert naar collectiviteitzin gaat bij de bosanemoontjes (Anemone nemorosa) kijken. Klein, teer, fragiel, maar o zo mooi. Ze lijken wel hand in hand te staan in een groot hol en tochtend voorjaarsbos.

Ondergronds samenwerken

Voor al in de landgoederen langs de binnenduinrand is de kale bosbodem van het beukenbos vaak volledig bedekt met een deken bosanemoontjes. In de winter liggen de dunne wortelstokjes als mikado door elkaar onder het afgevallen beukenblad. Een beuk laat jaarlijks heel wat blad vallen. Een eigenschap van beukenblad is dat het maar moeizaam verteert. In het voorjaar ligt er daardoor een heel pakket boven op de bosanemoontjes. Hoe komen de breekbare bloeistengels daar nu ongeschonden onder vandaan? Heel gewoon... door samen te werken. Logisch eigenlijk.

Dit gevoel van saamhorigheid was vaker ondergronds te vinden. In het verleden waren het de mijnwerkers die door hun solidariteit complete regeringen naar huis konden sturen. "Samen sterk" is ook het motto van dit plantje. Als de voorjaarszon de bosbodem nog ongehinderd door de bladerloze bomen kan bereiken, warmt het de afgevallen bladeren op en daaronder wordt het dan lekker vochtig warm.

Uit de wortelstokjes groeien nu bleke uitlopers die aan het eind al een volledig ontwikkelde maar samengevouwen bosanemoon bevatten.

Alle uitlopers zijn echter aan de top kromgebogen. Ze hebben nu mannetje aan mannetje de ruggen gekromd om het zware vochtige bladerdek op te tillen. Eenmaal de lucht eronder, droogt het blad en krijgt de wind er vat op. Zo wordt de groeiplaats schoon geblazen en kan het grote lonken naar hommels, zweefvliegen, bijen en dergelijke beginnen.

Parabooltjes vol zonlicht

Zodra het zonlicht de bleke plantendelen kan bereiken, ontwikkelen zich in de plant onder invloed van het licht twee kleurstoffen: het bladgroen en het blauwe anthocyaan. Beide stoffen functioneren als een ingebouwde beschermingsfactor, want ze beschermen de

celinhoud tegen de schadelijke invloed van de violette en ultraviolette zonnestralen.

De bloemen krijgen maar niet genoeg van dat voorjaarszonnetje. Ze draaien als parabooltjes met de zon mee van het oosten naar het zuiden. Zo ontvangen ze maximaal zonlicht en weerkaatsen dat licht weer richting voorbijvliegende insecten. Dat had je natuurlijk zelf kunnen verzinnen. Maar nu! - hoe flikken ze het om met de zon mee te draaien? Heel solidair staan ze allemaal met de

Bosanemoon,
Huis te Vogelenzang.
Foto: Joost Bouwmeester.

neus dezelfde kant op. Welnu, de cellen in de buitenste laag van de plant reageren op het verwarmen door de zon. De cellen in de schaduwzijde groeien sneller en dus buigt de plant richting de zon. Makkie met de nog lage zonnestand in het voorjaar.

Die truc past ook de bloem toe. De bloemen openen zich bij zonneschijn en sluiten zich weer als het donkerder wordt. De bloem opent doordat de binnenste beschaduwde cellaag sneller groeit dan de door de zon beschenen buitenste.

De bloemblaadjes zijn aan het eind van de bloei dan ook veel langer geworden door al dat open en dicht gaan. Ook zien we dan dat het gehalte blauwe anthocyaan dermate sterk geworden is dat de witte bloemen een vleugje roze krijgen.

De blos van een oude dame.

Strijdlid in het stille bos

Hoewel inheems in onze Hollandse binnenduinenbossen, wordt de bosanemoon toch door sommige botanisten gerekend tot de stinzenplanten. Er is namelijk ook met dit plantje in het verleden heel wat getuinierd op de buitenplaatsen. In de bossen in Duitsland, Frankrijk en België bereikt het zijn optimum. Daar bedekt de plant vele tientallen vierkante meters bosbodem. Beslist de moeite van een bezoek waard.

Misschien zijn op een doodstille dag in het vroege voorjaar in de bossen van België en Frankrijk naast de heldere tonen van de grote lijster ook van onder het afgefallen blad de tonen te horen van een socialistisch strijdlid. Samen sterk om de klus te klaren.

JOOST BOUWMEESTER IS NATUURFOTOGRAAF

